

Sygn.akt III AUa 867/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lutego 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Alicja Sołowińska

Sędziowie: Marek Szymanowski

Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Anna Kuklińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 lutego 2020 r. w B.

sprawy z odwołania E. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o uchylenie decyzji i przeliczenie świadczenia

na skutek apelacji E. A.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 8 października 2019 r. sygn. akt V U 705/19

I. zmienia zaskarżony wyrok o tyle, że zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do rozpoznania wniosku E. A. z dnia 18 marca 2019 roku o przeliczenie świadczenia w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 roku sygn. akt P 20/16 w trybie art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2018 poz. 1270 j.t.), a w pozostałym zakresie apelację oddala;

II. nie stwierdza rażącego naruszenia prawa przez organ rentowy.

D. Z. A. M. S.

Sygn. akt III AUa 867/19

UZASADNIENIE

E. A., ur. w dniu (...), złożyła wniosek o przyznanie emerytury 9 kwietnia 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 15 maja 2013r. przyznał jej to świadczenie począwszy od dnia 26 kwietnia 2013r. Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej. Emerytura ustalona w przedmiotowej decyzji została zawieszona, jako świadczenie mniej korzystane. W marcu 2019 roku ubezpieczona zwróciła się do organu rentowego o ponowne przeliczenie przyznanej jej emerytury oraz wypłatę wraz z wyrównaniem i odsetkami, powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019r. (sygn. akt P 20/16). Organ rentowy postanowieniem z 23 kwietnia 2019 roku wznowił postępowanie w tej sprawie. Następnie decyzją z dnia 23 kwietnia 2019r. odmówił E. A. uchylenia decyzji z dnia 15 maja 2013r. oraz stwierdził, że została

ona wydana z naruszeniem prawa. W uzasadnieniu decyzji wskazał, że zgodnie z art. 146 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego uchylenie decyzji nie może nastąpić, ponieważ od doręczenia decyzji z dnia 15 maja 2013r. upłynęło 5 lat. W takim przypadku, zgodnie z art. 151 § 2 kpa organ ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności, z powodu których nie uchylił tej decyzji.

Powyższa decyzja została zaskarżona przez E. A., która zarzuciła jej naruszenie art. 146 k.p.a. poprzez jego zastosowanie, co uniemożliwiło realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019r., sygn. akt P 20/16. Wskazując na powyższe ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez uchylenie decyzji z dnia 15 maja 2013r.

Organ rentowy podtrzymał stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji oraz wniósł o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 8 października 2019 roku Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił odwołanie.

Sąd I instancji ustalił, że Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 6.03.2019 roku orzekł, że art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu obowiązującym do 30.09.2017 roku w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...) roku kobiet, które przed 1.01.2013 roku nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd I instancji wskazał, iż postępowanie w sprawach emerytalno-rentowych ma charakter wnioskowy. Na mocy art. 124 ustawy z 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z FUS w postępowaniu w sprawach o świadczenia określone w niej stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Za przepis o charakterze szczególnym uznaje się art. 114 ustawy dotyczący ponownego rozpoznania prawa do świadczenia lub jego wysokości. Wśród wymienionych w nim podstaw ponownego ustalenia wysokości emerytury nie ma orzeczenia TK uznającego ustawę lub jej część za niezgodną z Konstytucją. Wznowienie postępowania na tej podstawie jest możliwe np. na podstawie art. 401¹ k.p.c., art. 145a kpa i art. 540 § 2 k.p.c.

Sąd I instancji wskazał, że Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 27.10.2004r., sygn. SK 1/04 stwierdził, że art. 190 ust. 4 Konstytucji, przyznając jednostce prawo do rozstrzygnięcia sprawy, w następstwie utraty mocy przez zdyskwalifikowaną normę prawną, nie deklaruje utraty skuteczności prawnej ex lege niekonstytucyjnego aktu. W zgodzie z zasadą pewności prawa i zasadą ochrony zaufania nakazuje wznowienie prawomocnie (ostatecznie) zakończonych postępowań. Przepis ten odsyła do ustaw zwykłych, ale to Konstytucja sama kształtuje prawo do zniweczenia każdego rozstrzygnięcia leżącego u genezy skargi konstytucyjnej.

Ponadto Sąd Okręgowy powołał się na uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 6.03.2019r., gdzie Trybunał uznał za jego skutek wznowienie postępowania na podstawie art. 401¹ kpc lub ar. 145a kpa. W ten sposób pośrednio przesądził o braku podstaw do zastosowania art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdyż nie sposób uznać wyrok (...) za nowy dowód lub nową okoliczność istniejąca przed wydaniem przez organ rentowy decyzji dotyczącej wysokości świadczenia. Sąd wskazał również, że w uzasadnieniu wyroku z 28.02.2012r., sygn. K 5/11 Trybunał przypomniał, że prawomocność jest sama w sobie wartością konstytucyjną. Ochrona prawomocności wynika z art. 7 Konstytucji. Zatem prawomocne rozstrzygnięcia mają za sobą konstytucyjne domniemanie wynikające z tego przepisu. Może ono zostać przełamane gdy samo rozstrzygnięcie odbiega od konstytucyjnego standardu. Dlatego podważenie prawomocności musi być każdorazowo przedmiotem skrupulatnego ważenia wartości. Nie jest zasadą konstytucyjną nieograniczona w czasie wzruszalność ostatecznych decyzji administracyjnych. Konstytucja nie zawiera regulacji, która wyłączałaby możliwość wprowadzenia ograniczenia wzruszalności takich orzeczeń.

Także zdaniem Sądu Okręgowego, prawo do wznowienia postępowania nie ma charakteru absolutnego. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z 24.09.2015r. sygn. II UZ 19/15 wyraził pogląd, wg którego niemożność wniesienia skargi o wznowienie postępowania w ustawowym pięcioletnim (obecnie dziesięcioletnim) terminie ze względu na to, że orzeczenie TK, będące podstawą wznowienia, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie, weszło

w życie po upływie tego terminu nie stanowi pozbawienia możliwości działania, które uzasadniałoby dopuszczenie skargi o wznowienie po upływie pięcioletniego terminu.

Sąd I instancji wskazał, że pytanie Sądu Okręgowego w Szczecinie o zbadanie konstytucyjności art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS trafiło to TK 3.10.2016 roku. Rozpoznanie sprawy po 2,5 roku doprowadziło do upływu terminu, w jakim organ rentowy pozytywnie rozpoznałby wniosek ubezpieczonej. Termin pięcioletni z art. 146 § 1 k.p.a. (upływ 5 lat od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji) jest terminem prekluzyjnym. Jego upływ czyni wniosek niezasadnym. Termin prekluzyjny (zawity) jest terminem prawa materialnego. Tym się różni od terminów procesowych, że jest on nieprzywracalny i to bez względu z jakich przyczyn nastąpiło jego przekroczenie.

Kwestią następną, którą rozważał Sąd Okręgowy była interpretacja treści art. 114 ustawy emerytalnej w kontekście rozumienia „nowej okoliczności”. Ten termin jest zastrzeżony tylko i wyłącznie do nowych faktów, które ujawniły się po wydaniu decyzji. W ocenie Sądu na pewno nie jest nią orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, czy innego sądu. Do takich konkluzji doszedł Sąd Apelacyjny w Białymstoku, czemu dał wyraz w wyroku z dnia 7 czerwca 2018 roku, wydanym w sprawie III AUa 314/18 (LEX nr 2549814). W orzeczeniu tym SA stwierdził, że: „wznowienie postępowania w sprawie ponownego ustalenia wysokości świadczenia uzasadnia ujawnienie tylko takich okoliczności, które istniały już przed wydaniem decyzji oraz mają wpływ na wysokość świadczenia”.

Zdaniem Sądu I instancji nowe dowody w rozumieniu art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej to ujawnione dowody istniejące przed wydaniem decyzji, jak i dowody uzyskane po wydaniu decyzji pod warunkiem, że wynikają z nich fakty uwzględniane w decyzji. Organ rentowy bez przedstawienia nowych dowodów nie ma prawa do zmiany decyzji pierwotnej, jedynie na podstawie odmiennej oceny dowodów. Natomiast przedstawienie nowych dowodów, aby mogło być skuteczne, to jest aby mogło doprowadzić do przyznania prawa do świadczenia, powinno prowadzić do zmiany ustalonych poprzednio ustaleń faktycznych. Na podstawie nowych dowodów powinno dojść do uzupełnienia okoliczności faktycznych o nowe nieprzedstawione-nerozważane uprzednio lub zmiany poprzednich ustaleń, poprzez ponowną ocenę dowodów. Wzruszenie poprzedniego rozstrzygnięcia może nastąpić w sytuacji przedstawienia nowych dowodów, podważających wiarygodność uprzednio zgromadzonego materiału dowodowego”.

Z tego względu Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonej na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożyła E. A.. Skarżąca zarzucała naruszenie przepisów postępowania tj. art. 146 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego mające istotny wpływ na treść orzeczenia poprzez błędne uznanie, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 06.03.2019r. sygn. akt P 20/16 nie jest nową okolicznością uzasadniającą zastosowanie dłuższego (10 lat) terminu na wznowienie postępowania, w sytuacji, gdy okoliczności wynikające z tego wyroku mają wpływ na wysokość świadczenia, a sam wyrok TK ma skutki retroaktywne. Wskazując na powyższe wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie apelacji i zobowiązanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do ustalenia emerytury bez pomniejszania kwot pobranych emerytur wcześniejszych oraz – jeżeli okaże się korzystniejsza – podjęcie jej wypłaty, jak też wypłacenie wyrównania od dnia 15 maja 2013r. wraz z ustawowymi odsetkami.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja częściowo jest zasadna.

Stan faktyczny rozpoznawanej sprawy nie był sporny. Wynikało z niego, że 18 marca 2019r. E. A. złożyła do organu rentowego wnioski o przeliczenie świadczenia, powołując się na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019r. (P 20/16). Organ rentowy wznowił na podstawie art. 145a kodeksu postępowania administracyjnego (zwanego dalej „k.p.a.”) postępowanie w sprawie zakończonej decyzją z 15 maja 2013r., którą przyznano odwołującej prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym i obliczono wysokość emerytury, pomniejszając podstawę obliczenia emerytury o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur. Po wznowieniu postępowania organ rentowy wydał zaskarżoną w sprawie decyzję z 23 kwietnia 2019r. W decyzji tej organ rentowy odmówił E. A. uchylecia decyzji z 15

maja 2013r. i jednocześnie stwierdził wydanie tej decyzji z naruszeniem prawa. Taka decyzja wyznaczała więc zakres i przedmiot postępowania sądowego oraz wydanego w jego następstwie wyroku.

Niewątpliwie problem prawny, który wystąpił w sprawie, a który skłonił Sąd Okręgowy do oddalenia odwołania E. A. od decyzji z 23 kwietnia 2019r., powstał w wyniku wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z 6 marca 2019r. (P 20/16), w którym orzeczono, że art. 25 ust. 1b ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (zwanej dalej „ustawą emerytalną”) w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...)r. kobiet, które przed 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw 21 marca 2019r. Od tego dnia wszedł więc w życie i wywołał skutek w postaci niemożności stosowania tego przepisu przez sądy oraz inne organy także w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Nie oznacza to jednak automatycznego pozbawienia mocy obowiązującej decyzji wydanych z uwzględnieniem uchylonego przez Trybunał Konstytucyjny przepisu. Konieczne jest bowiem zainicjowanie odpowiedniego postępowania zmierzającego do wzruszenia decyzji wydanej na podstawie przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją. Wynika to z art. 190 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który stanowi, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonym w przepisach właściwych dla danego postępowania.

Trybunał Konstytucyjny, stwierdzając niekonstytucyjność zaskarżonego przepisu w zakresie, w jakim dotyczy kobiet urodzonych w (...)r., które przed 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 ustawy emerytalnej, nie zakwestionował możliwości stosowania określonego w nim mechanizmu potrącania w stosunku do pozostałych osób. Skutkiem niniejszego wyroku jest prawo wznowienia postępowania z mocy art. 190 ust. 4 Konstytucji RP dla wszystkich kobiet objętych zakresem orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Przepis ten otwiera drogę do sanacji konstytucyjności sytuacji prawnych, w których zastosowanie art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej wywołało konsekwencje zakwestionowane przez Trybunał Konstytucyjny. Z powszechnego charakteru wyroków Trybunału Konstytucyjnego, o którym mowa w art. 190 ust. 1 Konstytucji i utraty mocy obowiązującej zaskarżonego przepisu (art. 190 ust. 3 Konstytucji RP), wynika, że możliwość rozstrzygnięcia sprawy z pominięciem derogowanego przepisu odnosi się zasadniczo do wszystkich spraw, w których niekonstytucyjny przepis był podstawą orzeczenia o prawach osób uprawnionych, bez względu na to, kto i w jakim trybie zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego z odpowiednim żądaniem. Pojęcie „wznowienia postępowania”, o którym mowa w art. 190 ust. 4 Konstytucji ma szersze znaczenie niż pojęcie „wznowienia” w sensie technicznym, przewidziane w odpowiednich procedurach regulowanych w ustawach i obejmuje wszelkie instrumenty proceduralne stojące do dyspozycji stron, organów i sądów, wykorzystanie których umożliwia przywrócenie stanu konstytucyjności orzeczeń (zob. np. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 14 kwietnia 2004r., SK 32/01).

Prawo sanacji konstytucyjności może być zrealizowane w dwojakim trybie. Postępowania zakończone wydaniem wyroku przez sądy pracy i ubezpieczeń społecznych mogą być wznowione na podstawie art. 401¹ ustawy z 17 listopada 1964r. kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018r., poz. 1360 ze zm.), natomiast osobom, które nie odwołały się od decyzji wydanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych przysługuje wznowienie postępowania na podstawie art. 145a ustawy z 14 czerwca 1960r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018r. poz. 2096, ze zm.) w związku z art. 124 ustawy emerytalnej. Wznowienie w tym kontekście oznacza prawo do skorzystania ze środków proceduralnych zmierzających do wydania w zakończonej sprawie nowego rozstrzygnięcia, opartego na stanie prawnym ukształtowanym po wejściu w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 7 września 2006r., SK 60/05). Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 6 marca 2019r. (P 20/16), wymienione przepisy dotyczące wznowienia postępowania nie uwzględniają jednak specyficznej sytuacji związanej z obowiązkiem sanacji konstytucyjności w sprawach dotyczących emerytur kobiet, które przed 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 ustawy emerytalnej. Pozostawiają tym samym znaczny

marginies dowolności organom i sądom w ocenie i rozstrzygnięciu następstw wyroku Trybunału Konstytucyjnego w konkretnych wypadkach.

Specyfika spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych wyraża się między innymi tym, że związanie sądu i organu rentowego ostateczną decyzją administracyjną nie ma charakteru bezwzględne. Istnieje możliwość dokonania ponownych ustaleń warunkujących prawo lub wysokość przyznanego wcześniej świadczenia. Podstawę do tego zawiera art. 114 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2018r., poz. 1270 ze zm.), który na gruncie ubezpieczeń społecznych daje podstawy do ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości, jeżeli zostaną spełnione warunki określone w tym przepisie. Niewątpliwie instytucja przewidziana w art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie jest wznowieniem postępowania sensu stricto, lecz co najwyżej „swoistym wznowieniem postępowania”. Instytucja ta ma szerszy charakter niż wznowienie postępowania i nieco odmienne od niego przesłanki. Z istoty swej służy też innym celom, pozwalając ponownie ustalić prawo do świadczeń emerytalno-rentowych lub ich wysokość przy wykorzystaniu mniej rygorystycznych podstaw niż określone w przepisach kodeksu postępowania administracyjnego podstawy wznowienia takiego postępowania. Niemniej jednak jest szczególną instytucją w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, która umożliwia ponowne rozpatrzenie prawa do świadczeń emerytalno-rentowych lub ich wysokości, mimo istnienia w obrocie prawnym prawomocnej decyzji organu rentowego. Z uwagi zatem na specyfikę postępowań w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, zdaniem Sądu Apelacyjnego, wbrew twierdzeniom Sądu I instancji, należało również rozważyć możliwość zastosowania art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej jako jedną z form „wznowienia” postępowania zakończonego decyzją organu rentowego. W wyroku z 3 grudnia 2019r., wydanym w sprawie o sygnaturze akt III AUa 683/19, Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyjaśnił zasadność zastosowania art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej przy ocenie żądań osoby ubezpieczonej powołującej się na korzystny dla niej wyrok Trybunału Konstytucyjnego, a także to, dlaczego wyrok Trybunału Konstytucyjnego korzystny dla osoby ubezpieczonej może stanowić okoliczność uzasadniająca wznowienie postępowania na podstawie art. 114 ustawy emerytalnej. Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela to stanowisko.

Zawarte w skierowanym do ZUS wniosku z 18 marca 2019r. żądanie odwołującej o wydanie nowej decyzji w związku z wydaniem przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z 6 marca 2019r. (P 20/16) ZUS rozpatrzył pod kątem spełnienia przesłanek do wznowienia postępowania na podstawie art. 145a kodeksu postępowania administracyjnego i wznowił postępowanie w sprawie zakończonej decyzją z 15 maja 2013r., którą przyznano odwołującej prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym i obliczono wysokość emerytury, pomniejszając podstawę obliczenia emerytury o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur. Następnie decyzją z 23 kwietnia 2019r. odmówił uchylenia decyzji z 15 maja 2013r. i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa, powołując się na art. 146 § 1 w zw. z art. 151 § 2 kodeksu postępowania administracyjnego. W tym zakresie organ rentowy właściwie rozpoznał żądanie odwołującej. O ile bowiem odwołująca złożyła wniosek o przeliczenie emerytury z uwzględnieniem stanowiska zawartego w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019r. (P 20/16) w terminie miesiąca od ogłoszenia tego wyroku, jak tego wymaga art. 145a § 2 k.p.a., to jednak od momentu doręczenia jej decyzji z 15 maja 2013r. (przyznającej prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnej emerytury z zastosowaniem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej), upłynęło 5 lat, o których mowa w art. 146 § 1 k.p.a. Z tego względu organ rentowy nie mógł – na podstawie art. 151 § 1 pkt 2 k.p.a. – uchylić kwestionowanej decyzji z 15 maja 2013r. i wydać nowej decyzji rozstrzygającej o istocie sprawy. W rezultacie decyzja organu rentowego odmawiająca uchylenia decyzji z 15 maja 2013r. i stwierdzająca wydanie jej z naruszeniem prawa była właściwa.

Niemniej jednak – zdaniem Sądu Apelacyjnego – organ rentowy jako profesjonalny organ zajmujący się ustalaniem prawa do świadczeń emerytalnych i ich wysokości powinien szerzej rozpatrzyć żądanie odwołującej niż tylko w zakresie art. 145a i art. 146 § 1 w zw. z art. 151 § 2 kodeksu postępowania administracyjnego. Powinien wziąć pod uwagę każdy możliwy sposób rozpatrzenia zgłoszonego żądania, w tym również w trybie art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności

istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. Organ rentowy nie ustosunkował się do żądania odwołującej w tym zakresie, dlatego zdaniem Sądu Apelacyjnego należało potraktować odwołanie E. A. jako odwołanie nie tylko w zakresie, na który wskazuje zaskarżona w sprawie decyzja organu rentowego z 23 kwietnia 2019r. (odmawiająca uchylenia decyzji z 15 maja 2013r. i stwierdzająca wydanie jej z naruszeniem prawa), ale również jako odwołanie wniesione w związku z niewydaniem decyzji przez organ rentowy co do możliwości zastosowania art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej. W tym zakresie miał zastosowanie art. 477⁹ § 4 kodeksu postępowania cywilnego, zgodnie z którym jeżeli organ rentowy nie wydał decyzji w terminie dwóch miesięcy od dnia zgłoszenia roszczenia w sposób przepisany, odwołanie można wnieść w każdym czasie po upływie tego terminu. Sąd Apelacyjny dostrzegł, że w momencie złożenia przez odwołującą odwołań od decyzji z 23 kwietnia 2019r. nie upłynął jeszcze dwumiesięczny termin liczony od dnia złożenia wniosku odwołującej z 18 marca 2019r., w którym organ rentowy powinien wydać decyzję. Termin ten upłynął jednak do momentu zakończenia postępowania w pierwszej instancji. Do tego czasu organ rentowy nie wydał decyzji w trybie art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej. Z tego względu Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony w sprawie wyrok Sądu Okręgowego o tyle, że zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do rozpoznania wniosku E. A. z 18 marca 2019r. o przeliczenie świadczenia w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019r. (P 20/16) w trybie art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a w pozostałym zakresie oddalił apelację. O tym orzeczono na podstawie art. 386 § 1 oraz art. 385 k.p.c.

Ponadto Sąd Apelacyjny nie stwierdził rażącego naruszenia prawa przez organ rentowy, o którym mowa w art. 477¹⁴ § 3 k.p.c. Organ rentowy ustosunkował się do wniosku odwołującej o przeliczenie emerytury w związku z wydaniem przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z 6 marca 2019r. i wydał decyzję przed upływem dwóch miesięcy od dnia złożenia wniosku. Nadał zatem bieg wnioskowi i w rozsądnym okresie ustosunkował się do niego na podstawie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego. W tym zakresie nie można było zarzucić organowi rentowemu rażącego naruszenia prawa, ponieważ postąpił właściwie. Sąd Apelacyjny uznał jednak, że ze względu na specyfikę spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, ogólnie sformułowane żądanie odwołującej oraz wyrok Trybunału Konstytucyjnego odnoszący się do szczególnej sytuacji kobiet urodzonych (...), które przed 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 ustawy emerytalnej, należało rozpoznać wniosek odwołującej również w trybie art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej jako szczególnej postaci wznowienia postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Nierozpoznanie żądania również w tym trybie nie mogło stanowić jednak podstawy do przypisania organowi rentowemu rażącego naruszenia prawa, o którym mowa w art. 477¹⁴ § 3 k.p.c.

D. Z. A. M. S.